

5. Η διεθνής ακτινοβολία του Βυζαντίου

α. Η βυζαντινή διπλωματία (σύνολο προσώπων και υπηρεσιών που ασχολούνται με τις διεθνείς σχέσεις ενός κράτους)

πρεσβείες στο Μεσαίωνα:

- ▲ ευκαιριακές αποστολές
- ▲ προστασία πρεσβευτών από εθιμικό δίκαιο → πρόσωπα ιερά και απαραβίαστα

Μέσα βυζαντινής διπλωματίας

1. αποστολή πρεσβευτών σε ξένες χώρες
2. χορηγίες (χρήματα ή δώρα)
3. σύναψη συμμαχιών
4. σύναψη εμπορικών συνθηκών
5. εκχριστιανισμός
6. σύναψη συνθηκών ειρήνης
7. επιγαμίες

ρύθμιση διπλωματίας από :

- α) Αυτοκράτορα → γενικές γραμμές- άξονας εξωτερικής πολιτικής
- β) Λογοθέτη Δρόμου → υποδοχή ξένων πρεσβευτών και ορισμός μελών βυζαντινών προσβειών

β. Σχέσεις με Άραβες

▪ Αραβοβυζαντινές συγκρούσεις και αποτελέσματα :

- α) άλωση Θεσσαλονίκης (904)
- β) 10ος αιώνας άλωση Συριακής Έδεσσας (Ιωάννης Κουρκούας)
- γ) ανάκτηση Κρήτης (961), Κύπρου (965)
- δ) επέκταση βυζαντινών συνόρων ως τη Συρία και την Παλαιστίνη → Νικ. Φωκάς
- ε) προσάρτηση Κιλικίας και Συρίας → Ιω. Τζιμισκής

▪ περίοδοι ειρήνης Αράβων – Βυζαντινών : συνθήκες ειρήνης → ανταλλαγή αιχμαλώτων
→ πολιτιστικές και εμπορικές συναλλαγές

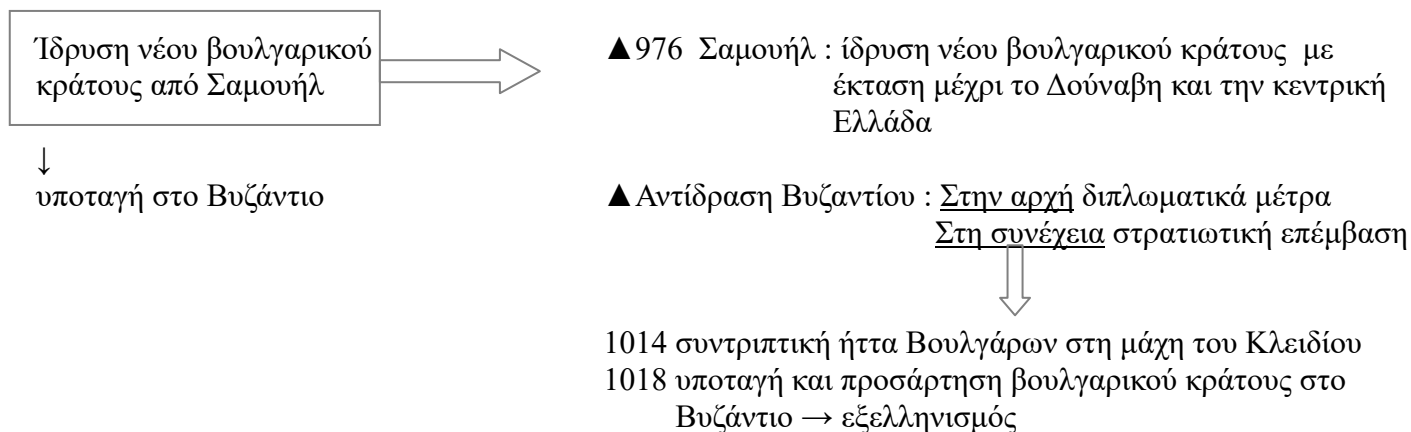
γ. Σχέσεις με Βούλγαρους

Σχέσεις Βυζαντινών με Συμεών (=ημιαργεός)

- ▲ Μετάφραση έργων βυζαντινής λογοτεχνίας
- ▲ Σύγκρουση Βυζαντινών – Βουλγάρων με στόχο την κυριαρχία στα Βαλκάνια → ο Συμεών αυτοαναγορεύεται “βασιλεύς”
- ▲ 913 απειλή Κωνσταντινούπολης από Συμεών → αποτυχία
- ▲ Ενίσχυση ηθικού κύρους Συμεών από πατριάρχη Νικ. Μυστικό → αυτοαναγορεύεται σε “Βασιλεύς Βουλγάρων και Ρωμαίων” → άρνηση αναγνώρισης από Βυζάντιο

Σχέσεις Βυζαντινών με Πέτρο (διάδοχος Συμεών)

- ▲ Σύναψη ειρήνης με Βυζάντιο (γάμος με εγγονή αυτοκράτορα)
- ▲ Αναγνώριση του από τους Βυζαντινούς ως “βασιλεύς Βουλγαρίας”

δ. Οι σχέσεις με τους Ρώσους

- ▲ Εμπορικές σχέσεις : ειδικές συνθήκες ρύθμισης όρων διεξαγωγής εμπορικών συναλλαγών (ανταλλαγές προϊόντων)
- ▲ Οριστικός εκχριστιανισμός Ρώσων → μέσα 10ου αι. επίσκεψη Όλγας στην Κων/πολη = αρχή οριστικού εκχριστιανισμού
- τέλη 10ου αι. ολοκλήρωση εκχριστιανισμού με το γάμο του Βλαδίμηρου με την Άννα, αδερφή του Βασίλειου Β'
- ↓
- Σημασία εκχριστιανισμού : Μεταλαμπάδευση βυζαντινού πολιτισμού στη Ρωσία → βάση ανάπτυξης ρωσικού πολιτισμού

ε. Η βυζαντινή πολιτική στην Ιταλία και η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία του Γερμανικού Έθνους

Οι σχέσεις με τους Γερμανούς επί Νικηφόρου Φωκά	→ προστασία ιταλικών βυζαντινών επαρχιών από Άραβες
→ ενίσχυση βυζαντινής επιρροής στη Ρώμη και τη κεντρική Ιταλία
→ άρνηση αναγνώρισης Όθωνα Α' ως αυτοκράτορα της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους και απαίτηση αποχώρησης Γερμανών από βυζαντινά εδάφη
→ ανταλλαγή πρεσβειών => αποτυχία
Οι σχέσεις με τους Γερμανούς επί Ιωάννη Τζιμισκή	→ βελτίωση βυζαντινογερμανικών σχέσεων λόγω γάμου του Όθωνα Β' με Θεοφανώ (ανιψιά Τζιμισκή) => μεταφορά βυζαντινών παραδόσεων στην οθωνική αυλή

- ▲ 1071 κατάκτηση ιταλικών βυζαντινών κτήσεων από Νορμανδούς

στ. Το σχίσμα μεταξύ των δύο εκκλησιών

- Σχίσμα (= 1. η απομάκρυνση μέρους πιστών, ο χωρισμός σε δύο ή περισσότερες ομάδες εξαιτίας διοικητικών ή δογματικών διαφορών
2. η οριστική ρήξη μεταξύ της Ορθόδοξης Εκκλησίας- Πατριαρχείου Κων/πολης και της Καθολικής Εκκλησίας- Πάπα Ρώμης το 1054)

Αιτία : η διεκδίκηση εκ μέρους της Ρώμης της πρωτοκαθεδρίας του χριστιανικού κόσμου και ο ανταγωνισμός της με το Πατριαρχείο Κων/πολης

Αφορμή : Α) Διαφωνίες σε θεολογικά και δογματικά ζητήματα
νηστεία Σαββάτου
αγαμία κλήρου
χρήση αζύμων στη Θ. Λειτουργία
filioque
Β) αδιαλλαξία πατριάρχη Μιχαήλ Κηρουλάριου και καρδινάλιου Ουμβέρτου

Σημασία/συνέπειες

Σχίσματος :
ι) διάσπαση χριστιανικού κόσμου
ιι) εχθρικό – ανταγωνιστικό κλίμα Βυζαντίου – Δύσης
=> άλωση Κωνσταντινούπολης από Φράγκους 1204
=> άρνηση βοήθειας κατά την άλωση της Κων/πολης από Οθωμανούς 1453

ζ. Σχέσεις με ιταλικές ναυτικές πόλεις

10ος αι. οικονομική ανάπτυξη ιταλικών ναυτικών πόλεων (Βενετία, Πίζα, Γένουα)

Σχέσεις με Βενετία

Βασίλειος Β' : ευνοϊκές εμπορικές συνθήκες ως ανταμοιβή για βοήθεια Βενετών

- εγκαίνια πολιτικής παραχώρησης προνομίων στο ιταλικό εμπορικό κεφάλαιο
- μακροπρόθεσμο πλήγμα για τα βυζαντινά συμφέροντα